

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО АГРОВИРОБНИЦТВА НА РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТА ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАСАДАХ

Стале агровиробництво на ресурсозберігаючих та природоохоронних заходах являє собою неподільну, єдину систему управління, яка поліпшує стан агроєкосистем, біологічні цикли та біологічну активність ґрунтів. Оскільки за природного землеробства використовуються тільки органічні матеріали, зростає кількість поживних речовин і вологи в ґрунті. Використання системи природного агровиробництва дозволяє нівелювати дію природних факторів, що особливо важливо в умовах глобальних змін клімату. Природне землеробство знижує уразливість аграрних підприємств. Відмова від мінеральних добрив і пестицидів сприяє значній економії витрат на одержання продукції, зниженню ризиків від часткового неврожаю в разі екстремальних погодних умов. Природне сільське господарство є маловитратним і припускає низьке споживання енергії, рециркуляцію речовин, синергетичні ефекти.

Термін «сталий розвиток» є офіційним українським еквівалентом англійського терміну «sustainable development», дослівний переклад якого «життєздатний розвиток» або «самопідтримуваний розвиток». Інколи цей термін тлумачать як всебічно збалансований розвиток для задоволення потреби сучасного суспільства, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. У сучасних умовах функціонування аграрного виробництва великого значення набувають питання прискорення інноваційного розвитку, від успішності якого значною мірою залежить якнайшвидше подолання кризових явищ і становлення конкурентоспроможності сільськогосподарських виробників [3].

В процесі аграрного виробництва здійснюється використання великої кількості природних ресурсів. Як результат відбувається виснаження та ерозія ґрунтів, агрохімічне отруєння навколишнього середовища. Головне завдання сталого розвитку в даному разі – забезпечення продуктами харчування населення при умові збереження та відновлення природного середовища. При цьому велику увагу необхідно приділяти якості продуктів харчування, адже це один із основних факторів, що впливає на стан здоров'я населення.

Ефективний розвиток сталого агровиробництва можливий на основі формування дієвого організаційно-економічного механізму, що реалізується через взаємодію правової, економічної та організаційної складових. Ефективна взаємодія зазначених елементів спрямована на підвищення конкурентоспроможності виробників органічної сільськогосподарської продукції. При цьому держава має стати гарантом створення сприятливого середовища для ефективного розвитку органічного сільськогосподарського виробництва.

Впродовж останніх десятиліть світовим товариством сформовані принципи функціонування агропромислової діяльності, які впливають на рівень продовольчої та екологічної безпеки, зокрема: принцип сталого розвитку аграрнопромислового комплексу (АПК); принцип більш чистого виробництва АПК; принцип екологізації АПК [1]. Кожен із цих принципів має на меті зменшити антропогенне навантаження на ресурс землі, як основи життєдіяльності людства та одночасно максимально забезпечити усі його фізіологічні потреби. Відтак можемо сказати про залежність рівня продовольчої безпеки, складової національної безпеки, від низки взаємопов'язаних факторів: державної аграрної політики; розвитку освітньої і культурної складових населення та його купівельної спроможності; розвитку АПК та його експортно-імпорتنних потоків; рівня інвестиційно-фінансового забезпечення суб'єктів господарювання та інших.

Окрім екологічної та економічної системи, головна роль у забезпеченні продовольчої безпеки, належить соціальній складовій, яка безпосередньо бере участь у виробничому процесі, а відтак визначає рівень техногенного впливу на агроландшафти. Таким чином, розглядаючи напрями підвищення рівня продовольчої безпеки в системі державного регулювання першочерговим завданням постає сталий розвиток сільських територій [2].

Згідно з оцінками Науково-дослідного інституту органічного сільського господарства (FiBL), використання енергії для виробництва органічних продуктів є менш ресурсоємним і менш затратним порівняно з хімізованим сільським господарством. Так, в "органічному" сільському господарстві спостерігається взаємозалежність між зниженням енергоспоживання і рециркуляцією ресурсів, як у випадку з відходами тваринництва, які використовуються для вироблення біогазу. Питання підбору техніки також спрямоване на пошук ефективного використання енергії при обробці ґрунту і боротьбі з бур'янами. Неоднозначним для природного землеробства залишається питання про застосування плуга (енергоємний процес оранки). Перед технологією обробки постають такі завдання: розпушити ґрунт, позбутися від наявного його ущільнення, забезпечити

простір для накопичення води і повітря, а також – рівномірне змішування поживних рештків і сидератів з ґрунтом.

Для подальшого насичення агропродовольчого ринку України високоякісними екологічно чистими продуктами харчування, в першу чергу, необхідно підтримати вітчизняного товаровиробника, шляхом прийняття відповідних законів щодо ведення органічного агровиробництва та сертифікації екологічно чистих продуктів харчування, широкої популяризації серед населення здорового способу харчування

Інформаційні джерела:

1. Андреева Н.М. Органічне виробництво як складова механізму екологізації економіки та забезпечення продовольчої безпеки України / Н.М. Андреева, Л.С. Купінець // Органічне виробництво і продовольча безпека. – Житомир: Вид-во «Полісся», 2014. – С. 51-55.

2. Лобозинська С.М. Стимулювання екологізації агровиробництва задля формування продовольчої безпеки України [Електронний ресурс] / С. М. Лобозинська, О. Б. Назаркевич // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2017. – № 3 (31). – С. 53-59. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2017/No3/53.pdf>

3. Карамушка О.М. Збалансована інноваційна підтримка підвищення ефективності використання капіталу насінневих підприємств / О. М. Карамушка // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 1 (151). – С. 181-185.